

COMMISSIE VOOR VERZEKERINGEN

Brussel, 26 februari 2010

DOC C/2009/8

ADVIES

over het herstel van de transparantie en de vergelijkbaarheid van de jaarrekening van verzekeringsondernemingen

I. INLEIDING

Vier leden-deskundigen hebben aan de Commissie voor Verzekeringen een nota "Herstel van de transparantie en de vergelijkbaarheid van de jaarrekening" voorgelegd, met de vraag dat de Commissie op eigen initiatief een advies zou verstrekken over de in deze nota voorgestelde verbeteringen inzake transparantie en vergelijkbaarheid van de jaarrekening voor Arbeidsongevallen en levensverzekeringen tak 23.

Conform artikel 3, lid 2 van het Huishoudelijk Reglement heeft de Commissie beslist de vraag positief te beantwoorden en de aangebrachte problematiek te bespreken.

In de nota wordt een aanpassing voorgesteld van staat nr. 10 "Inlichtingen betreffende de technische rekeningen", van afdeling III "Toelichting" van hoofdstuk I van de bijlage bij het koninklijk besluit van 17 november 1994 met betrekking tot de jaarrekening van verzekeringsondernemingen (hierna "toelichting nr. 10").

De deskundigen verwijzen naar de Europese Richtlijn (91/674/EG) van de Raad van de Europese Gemeenschap van 19 december 1991 betreffende de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van verzekeringsondernemingen, waarvan één van de doelstellingen is het beter vergelijkbaar maken van de jaarrekeningen (overweging 8).

COMMISSION DES ASSURANCES

Bruxelles, le 26 février 2010

DOC C/2009/8

AVIS

sur la restauration de la transparence et de la comparabilité des comptes annuels des entreprises d'assurances

I. INTRODUCTION

Quatre membres experts ont soumis à la Commission des Assurances une note intitulée "Restauration de la transparence et de la comparabilité des comptes annuels", en lui demandant de rendre un avis d'initiative sur les améliorations de transparence et de comparabilité des comptes annuels, proposées dans cette note, en ce qui concerne les accidents du travail et les assurances vie de la branche 23.

Conformément à l'article 3, alinéa 2, du règlement d'ordre intérieur, la Commission a décidé de répondre positivement à cette demande et de délibérer sur la problématique soulevée.

La note propose une adaptation de l'état n° 10 "Informations concernant les comptes techniques" de l'annexe aux comptes annuels, telle que visée au chapitre I, section III, de l'annexe à l'arrêté royal du 17 novembre 1994 relatif aux comptes annuels des entreprises d'assurances (ci-après "annexe n° 10").

Les experts se réfèrent à la directive européenne (91/674/CEE) du Conseil des Communautés européennes du 19 décembre 1991 concernant les comptes annuels et les comptes consolidés des entreprises d'assurance, dont l'un des objectifs est d'améliorer la comparabilité des comptes annuels (considérant 8).

Deze Europese Richtlijn werd omgezet in het koninklijk besluit van 17 november 1994, doch de huidige regeling beantwoordt niet meer volledig aan deze doelstelling.

Het voorstel betreft een aanpassing van toelichting nr. 10 om het cijfermateriaal van de twee verzekeringstakken Arbeidsongevallen en Levensverzekeringen tak 23, duidelijker en gedetailleerder op te nemen in de jaarrekeningen.

1. Arbeidsongevallen

Er wordt gevraagd dat in toelichting nr. 10, deel I. Verzekering niet-leven, een bijkomende kolom "Arbeidsongevallen" zou gecreëerd worden en de boekhoudkundige vermeldingen "6) opbrengsten van de beleggingen" en "7) technische voorzieningen" zouden toegevoegd worden.

Deze wijziging is nodig omdat sinds de controle van de Arbeidsongevallen toekomt aan de CDV (thans de CBFA), de beslissing genomen is om de gegevens over de Arbeidsongevallen onder te brengen in de groep "Ongevallen en Ziekte", vermeld in de tweede kolom van de tabel van toelichting nr.10. Dit betekent dat de gegevens in die kolom van de toelichting geen enkele pertinentie meer hebben. Het publiek beschikt over geen enkele specifieke informatie over de takken Ongeval en Ziekte (informatie die vóór 2002 wel beschikbaar was), noch over de tak Arbeidsongevallen, ondanks het belang van deze tak.

De deskundigen verwijzen naar de specificiteit van de technische ratio's van de Arbeidsongevallenverzekering, waar de voorzieningen van de lijfrenten in de technische voorzieningen overheersend zijn. In tegenstelling tot de andere takken niet-leven en zoals bij de levensverzekeringen in "euro", zijn deze voorzieningen het voorwerp van een gewaarborgde rentevoet zodat de beleggingsopbrengsten essentieel zijn voor het evenwicht van het resultaat.

Voor het herstel van de transparantie en de vergelijkbaarheid zoals die in het verleden bestond, is de gevraagde aanpassing van toelichting nr. 10 vereist. Bij wijze van vergelijking wordt verwezen naar de tak "Geldelijke Verliezen", die veel minder omvangrijk is en toch een aparte kolom krijgt.

De verzekeringsondernemingen delen de cijfers thans mee aan de CBFA in het document "Gedetailleerde technische rekening niet-levensverzekering", kolom Arbeidsongevallen, waarvan enkele rubrieken zouden kunnen gerapporteerd worden in de toelichting 10 Niet-leven.

Cette directive européenne a été transposée par l'arrêté royal du 17 novembre 1994, mais le régime actuel ne répond plus parfaitement à l'objectif précité.

La proposition vise à adapter l'annexe n° 10 de manière à ce que les données chiffrées des deux branches d'assurance "Accidents du travail" et "Assurances vie branche 23" soient intégrées de manière plus claire et plus détaillée dans les comptes annuels.

1. Accidents du travail

Les experts demandent que, dans l'annexe n° 10, partie I "Assurances non-vie", il soit créé une colonne supplémentaire intitulée "Accidents du travail" et que les mentions comptables "6) Produits des placements" et "7) Provisions techniques" y soient ajoutées.

Ces modifications sont nécessaires car, depuis que le contrôle de la branche "Accidents du travail" a été confié dans son intégralité à l'OCA (aujourd'hui la CBFA), les données relatives aux accidents du travail sont incluses dans le groupe "Accidents et Maladie" figurant dans la colonne 2 du tableau présenté dans l'annexe n° 10. Il en résulte que les données reprises dans cette colonne ont perdu toute pertinence. En effet, le public ne dispose ainsi d'aucune information spécifique sur les branches "Accidents et Maladie" (information toutefois disponible avant 2002), ni sur la branche "Accidents du travail", en dépit de l'importance de cette branche.

Les experts soulignent la spécificité des ratios techniques de l'assurance Accidents du travail, où les provisions pour rentes viagères occupent une place prépondérante parmi les provisions techniques. Contrairement aux autres branches non-vie et de la même façon que les assurances vie en "euros", ces provisions font l'objet d'un taux d'intérêt garanti, de sorte que les produits des placements sont essentiels à l'équilibre du résultat.

Pour restaurer la transparence et la comparabilité qui existaient auparavant, il est nécessaire d'adapter l'annexe n° 10 dans le sens demandé. A titre de comparaison, l'on peut citer la branche "Pertes pécuniaires diverses", qui est nettement moins importante et qui n'en est pas moins traitée dans une colonne distincte.

A l'heure actuelle, les entreprises d'assurances communiquent leurs chiffres à la CBFA en utilisant le document "Compte technique détaillé non-vie", colonne "Accidents du travail", dont quelques rubriques pourraient simplement être reportées dans l'annexe n° 10 "Assurances non-vie".

2. Levensverzekering Tak 23

Voor de Tak 23 vragen deze deskundigen dat aan toelichting nr. 10, deel II "Levensverzekering" een tabel zou toegevoegd worden met 2 kolommen, respectievelijk voor de fondsen in euro (de Takken 21, 22 en 26) en voor de fondsen in rekeneenheden (Tak 23).

Elk van deze kolommen zou de volgende boekhoudkundige vermeldingen moeten omvatten:

- 1) Premies en bijkomende kosten,
- 2) Uitkeringen, beheerskosten en teruggewonnen technische lasten,
- 3) Technische voorzieningen en terug te vorderen technische lasten,
- 4) Andere technische lasten en opbrengsten,
- 5) Winstdeling en restorno's,
- 6) Acquisitiekosten en commissielonen:
 - a) Commissielonen,
 - b) Overige acquisitiekosten,
- 7) Netto administratiekosten,
- 8) Beleggingsopbrengsten,
- 9) Correctiewaarden Tak 23,
- 10) Afgestane verzekering,
- 11) Meerwaarden op de realisatie,
- 12) Minderwaarden op de realisatie.

De deskundigen vragen deze aanpassing van toelichting nr. 10. Tak 23, levensverzekeringen die gekoppeld zijn aan een beleggingsfonds, waren bij het opstellen van het besluit van 1994 vrijwel onbestaande, maar hebben zich sinds 1999 sterk ontwikkeld.

Voor de transparantie en de vergelijkbaarheid van de jaarrekeningen is het van belang dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen de informatie betreffende de levensverzekeringen met gewaarborgde rentevoet enerzijds en de levensverzekeringen tak 23 waarvan het beleggingsrisico niet door de verzekeraar wordt gedragen anderzijds.

2. Assurance vie branche 23

En ce qui concerne la branche 23, les experts demandent que, dans l'annexe n° 10, partie II "Assurances vie", il soit ajouté un tableau comportant deux colonnes, l'une pour les fonds libellés en euros (branches 21, 22 et 26), l'autre pour les fonds exprimés en unités de compte (branche 23).

Chacune de ces colonnes devrait comporter les mentions comptables suivantes :

- 1) Primes et accessoires,
- 2) Prestations, frais de gestion et charges techniques récupérées,
- 3) Provisions et charges techniques à récupérer,
- 4) Autres charges et produits techniques,
- 5) Participation aux bénéfiques et ristournes,
- 6) Frais d'acquisition et commissions:
 - a) Commissions,
 - b) Autres frais d'acquisition,
- 7) Frais d'administration nets,
- 8) Produits des placements,
- 9) Corrections de valeur Branche 23,
- 10) Réassurance cédée,
- 11) Plus-values sur réalisation,
- 12) Moins-values sur réalisation.

Les experts demandent que l'annexe n° 10 soit adaptée dans ce sens. Les assurances vie de la branche 23, qui sont liées à un fonds d'investissement, étaient quasiment inexistantes lors de la rédaction de l'arrêté royal de 1994, mais elles se sont fortement développées depuis 1999.

Pour préserver la transparence et la comparabilité des comptes annuels, il est important d'opérer une distinction entre, d'une part, les informations relatives aux assurances vie à taux d'intérêt garanti et, d'autre part, les informations relatives aux assurances vie de la branche 23 dont le risque de placement n'est pas supporté par l'assureur.

Vroeger maakte de technische rekening voor de levensverzekering "gewaARBorgde rentevoet" het mogelijk om indicatoren te berekenen die voor de gebruiker essentieel zijn, zoals de commissielonen, de overige acquisitiekosten, de administratieve kosten, het rendement van de beleggingen leven, de herwaardering van de technische voorzieningen, de winst enz., vergeleken met de technische voorzieningen die beschouwd worden als een raming van het beheerde spaartegoed.

Sinds de ontwikkeling van de tak 23 beantwoordt de technische rekening leven, die nu totaal uiteenlopende activiteiten cumuleert, niet meer aan de vereisten qua transparantie en vergelijkbaarheid. Er is immers niets gemeenschappelijk tussen het rendement van de beleggingen van de levensverzekeringen "gewaARBorgde rentevoet" en het rendement van de fondsen in rekeneenheden, doorgaans samengesteld uit aandelen, waarvan het beleggingsrisico niet door de verzekeraar wordt gedragen.

Er wordt dus voorgesteld om toelichting nr. 10, II. Levensverzekering, op te splitsen in twee kolommen, één voor de fondsen in euro en één voor de fondsen in rekeneenheden, en in beide kolommen de voormelde bijkomende boekhoudkundige vermeldingen op te nemen.

De verzekeringsondernemingen delen de cijfers thans mee aan de CBFA in het document Rentabiliteit (I), waarvan de rubrieken I tot VIII, X, XIII en XIV kunnen gerapporteerd worden in de bijlage 10 Leven.

-◆-

II. BESPREKING

Op vraag van de vertegenwoordigster van het Fonds voor Arbeidsongevallen, wordt verduidelijkt dat het alleen gaat om de tak Arbeidsongevallen van de wet van 1971 (private sector). Het FAO ontvangt van de CBFA nog steeds de gegevens per onderneming op basis van het protocol tussen de CBFA en FAO. Deze vertegenwoordigster stelt akkoord te kunnen gaan met het voorstel van de deskundigen, op voorwaarde dat de informatie aan het FAO niet wordt beperkt.

De vertegenwoordigers van de verzekeringsondernemingen onderschrijven de vraag naar transparantie, maar hebben bedenkingen bij de timing ervan. In de mate dat deze gegevens reeds bij de CBFA beschikbaar zijn, hebben deze vertegenwoordigers er niets op tegen dat de gevraagde gegevens via de CBFA publiek ter beschikking zouden worden gesteld.

Auparavant, le compte technique prévu pour les assurances vie "taux d'intérêt garanti" permettait de calculer des indicateurs aussi essentiels pour le consommateur que les commissions, les autres frais d'acquisition, les frais d'administration, le rendement des placements vie, la revalorisation des provisions techniques, le bénéfice etc., rapportés aux provisions techniques considérées comme une estimation de l'épargne gérée.

Depuis le développement de la branche 23, le compte technique vie, qui cumule désormais des activités profondément dissemblables, ne répond plus aux exigences de transparence et de comparabilité. Il n'y a en effet rien de commun entre le rendement des placements des assurances vie "taux d'intérêt garanti" et le rendement des fonds exprimés en unités de compte, généralement constitués d'actions, dont le risque de placement n'est pas supporté par l'assureur.

Les experts proposent dès lors d'ajouter, dans l'annexe n° 10, partie II "Assurances vie", un tableau à deux colonnes comportant respectivement, pour les fonds libellés en euros et les fonds exprimés en unités de compte, les mentions comptables supplémentaires précitées.

A l'heure actuelle, les entreprises d'assurances communiquent leurs chiffres à la CBFA en utilisant le document "Rentabilité" (I), dont les rubriques I à VIII, X, XIII et XIV pourraient simplement être reportées dans l'annexe n° 10 "Assurances vie".

-◆-

II. CONTEXTE JURIDIQUE

A la demande de la représentante du Fonds des accidents du travail, il est précisé que la proposition des experts vise uniquement la branche "Accidents du travail" au sens de la loi de 1971 (secteur privé). Le FAT continue à recevoir de la CBFA les données par entreprise, en vertu du protocole conclu entre la CBFA et le FAT. Cette représentante déclare pouvoir marquer son accord sur la proposition des experts, à condition que les informations transmises au FAT ne s'en trouvent pas limitées.

Les représentants des entreprises d'assurances adhèrent à la demande de transparence, mais se montrent réticents quant au calendrier proposé. Dans la mesure où les données demandées sont déjà à la disposition de la CBFA, ces représentants n'ont pas d'objection à ce qu'elles soient rendues publiques par le biais de la CBFA.

Omdat de verzekeringsondernemingen de hoogdringendheid van de voorliggende vraag niet onderschrijven, zijn ze evenwel niet bereid om bijkomende informatica-ontwikkelingen op zich te nemen op een ogenblik dat de CBFA rapportering tegen 2012 in het licht van Solvency II en IFRS grondig zal worden gewijzigd.

Een deskundige stelt daarentegen dat het voorstel geen informatica-ontwikkeling vereist en geen bijkomend werk. Er wordt enkel van een twintigtal verzekeringsondernemingen gevraagd dat maximum 20 cijfergegevens, die nu reeds aan de CBFA gecommuniceerd worden, zouden bekendgemaakt worden onder de vorm die zij vrij kunnen kiezen.

Wat betreft de link met de Solvency II-reglementering stelt deze deskundige dat de toepassing van deze reglementering op de jaarrekeningen verwacht wordt vanaf de jaarrekeningen gepubliceerd in 2014. Bovendien zal Solvency II geen invloed hebben op de structuur van de jaarrekeningen, enkel op de waardering van bepaalde posten. De informatica-ontwikkeling die zal nodig zijn voor Solvency II, is geen ernstig argument om de uitwerking van het voorstel uit te stellen.

Deze deskundige benadrukt tevens dat het voorstel gunstig is in het belang van de verbruikers en de verzekerden in het algemeen. Bovendien zou het voor de verzekeringsondernemingen de mogelijkheid bieden om informatie te bekomen van hun concurrenten.

De CBFA beschikt reeds over de gegevens maar is gebonden door het beroepsgeheim en mag bijgevolg de gegevens van de individuele verzekeringsondernemingen niet bekend maken.

-♦-

III. CONCLUSIES

Alle leden van de Commissie onderschrijven de vraag naar meer transparantie voor de tak Arbeidsongevallen (en bijgevolg ook voor de takken Ongeval en Ziekte) en voor de Levensverzekering Tak 23, evenals de vraag naar een verbetering van de vergelijkbaarheid van de jaarrekeningen.

Zij zijn van oordeel dat het door de deskundigen geformuleerde voorstel tot aanpassing van de jaarrekeningen en het verstrekken van meer accurate inlichtingen specifiek voor de Tak Arbeidsongevallen en Tak 23, hieraan tegemoet komt.

N'étant pas convaincues par l'urgence de la mesure proposée, les entreprises d'assurances ne sont toutefois pas enclines à prendre en charge des développements informatiques supplémentaires, sachant que le reporting à la CBFA sera fondamentalement modifié pour 2012 à l'aune de la réglementation Solvabilité II et des normes IFRS.

Un expert relève que la proposition formulée ne requiert aucun développement informatique et qu'elle n'occasionnera pas de surcroît de travail. Il est simplement demandé à une vingtaine d'entreprises d'assurances de rendre publiques au maximum 20 données chiffrées, qu'elles transmettent déjà actuellement à la CBFA, sous une forme qu'elles pourront choisir librement.

S'agissant de la réglementation Solvabilité II, cet expert affirme qu'elle s'appliquera probablement à partir des comptes annuels publiés en 2014. Cette réglementation n'aura par ailleurs aucune incidence sur la structure des comptes annuels, mais uniquement sur l'évaluation de certains postes. Les développements informatiques nécessités par le processus Solvabilité II ne constituent pas un argument sérieux justifiant le report de la mise en œuvre de la proposition.

Cet expert souligne également que la proposition va dans le sens de l'intérêt des consommateurs et des assurés en général. Elle permettrait en outre aux entreprises d'assurances d'obtenir des informations sur des entreprises concurrentes.

La CBFA dispose déjà des données en question mais, étant tenue au secret professionnel, elle ne peut divulguer les données des entreprises d'assurances individuelles.

-♦-

III. CONCLUSIONS

Tous les membres de la Commission souscrivent à la demande de transparence accrue pour la branche "Accidents du travail" (et, partant, pour les branches "Accidents et Maladie") et pour la branche "Assurance vie branche 23", et approuvent également la demande d'amélioration de la comparabilité des comptes annuels.

Ils estiment que la proposition d'adaptation des comptes annuels, telle que formulée par les experts, en vue de permettre la communication d'informations plus précises pour les branches "Accidents du travail" et "Assurance vie branche 23", répond à ces demandes.

De vertegenwoordigers van de verzekeringsondernemingen gaan echter niet akkoord om dit op korte termijn op te leggen aan de verzekeringsondernemingen, gezien de bijkomende kosten en werklast en de nakende invoering van de Solvency II-reglementering.

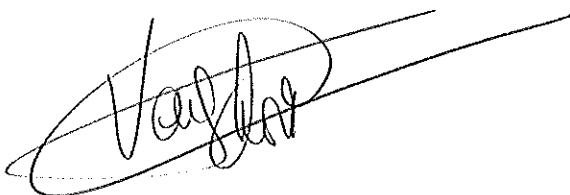
Les représentants des entreprises d'assurances ne sont toutefois pas d'accord d'imposer ces modifications à bref délai aux entreprises d'assurances, eu égard aux coûts supplémentaires et au surcroît de travail qu'elles engendreraient et compte tenu de l'introduction imminente de la réglementation Solvabilité II.

-♦-

De Voorzitster,

-♦-

Le Présidente,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Van Schoubroeck', is written over a horizontal line. The signature is enclosed within a large, loopy oval shape.

Caroline VAN SCHOUBROECK